

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

KASIM 2023 | Sayı 45

ÇİN DEV PROPAGANDA KAMPANYASI BAŞLATTI

“上海古丽” ADLI PROPAGANDA FİLMİ, ÇİN’İ ELE VERDİ

Çin’i “上海古丽” adlı Propaganda Filmi ele verdi

Çin uydurulmuş senaryoyla “Aygül Şangay’da” (上海古丽) adlı sinema filmin çekimlerine başlayarak sahte propagandalarını beyaz perdeye taşıyor.

Çin’in Doğu Türkistan’daki sistematik soykırım uygulamalarını bir nevi açığa çıkaran filmde Kaşgar Eyaleti’nin Yarkent ilçesinden Aygül isimli bir kızın Şangay’a Komünist rejimin bölgede uyguladığı sözde “istihdam”, aslında “ucuz iş gücü” çalıştırma politikası kapsamında Şangay’a gönderilen ve orada bir Çinliyle yaşadığı arkadaşlık hayatı ve süreç boyunca yaşanan komik anılar, iki farklı etnik kökenin sözde büyük Çin ulusu çatısı altında uyum içerisinde yaşama tutunması vb. saçma sapan hikayeler anlatıyor.

Pekin Haber Ağrı’nın bildirdiğine göre bazı üst düzey Çinli yetkililerinde katılımıyla, 21 Ekim 2023 tarihinde sözde komedi filmi olan “Aygül Şangay’da” nın açılış töreni Yarkent İlçesi Çin Komünist Parti (ÇKP) komitesi sekreteri ve Yarkent İlçe belediye başkanlarınca organize edildi.

Bilgilere göre bahse konu Film Yarken İlçesi, Poskam, Kargalık İlçesi, Kaşgar Şehri, Taşkorgan ve diğer komşu beldelerde çekilecek. Son olarak sahne Şangay’daki çekimlerle birleştirilerek beyaz perdeye çıkacak böylece Çin genelinde ve hatta dış dünya sinemalarında insanlara seyrettirilecek.

ÇİNLİLER DOĞU TÜRKİSTAN’A TEŞVİK EDİLİYOR

Filmde ÇKP rejiminin Doğu Türkistan’ı Çinileştirmek hedefini temel alan hayali anlatılarla, Çinlileri celbederken, Doğu Türkistan’a göç etmeye ve hükümetin iyi siyasetiyle orada güzel Uygur kızlarıyla birlikte kaynaşmaya teşvik etmektedir.

Öte yandan “Şanghay’a yerleşen bir Uygur ailenin” kurgusal öyküsünü anormal komediye yansıtarken, Uygurların Çin’e köle işçi olarak sürgüne gönderilmesini “İstihdam yalanıyla” örtbas etmeye ve soykırımı meşrulaştırmaya çalışıldığı ayan beyan görülebiliyor.

Söz konusu Film, Merkezi yönetim Propaganda dairesi, Programlama merkezi ve Doğu

Türkistan'daki Çin Merkezi Haber Ajansı sözde "Xinjiang" şubesi tarafından yapılacak ve Kaşgar vilayettik ÇKP Propaganda Dairesi, Kaşgar Ekonomik Kalkınma Bölgesi ve Yatırım Geliştirme şirketi tarafından finanse edilecek yapım, Sözde "Xinjiang" HuaLing Film şirketiyle ortaklaşarak çekimi gerçekleşecek. TOPLUMU KANDIRMAYA ÇALIŞIYOR

Çin rejimi, Doğu Türkistan'da gerçekleştirdiği soykırım kapsamında gençleri dilinden,

inancından ve kültüründen mahrum bırakarak Çinli erkeklerle evliliğe teşvik ediyor ve bunu tıpkı köle işçi çalıştırmayı "istihdam" olarak dayattığı gibi, sözde "Milletlerin kaynaşması", Uygurlar Çinlilerden ayıramaz ve Çinlilerde Uygurlardan ayıramaz" safsatasıyla çeşitli sahte propagandalarla toplumu kandırmaya çalışıyor. Oysa ki rejim hükümeti peyder pey, Doğu Türkistan halkına yönelik beyin yıkama ve sistematik asimilasyon politikalarıyla soykırımı sürdürüyor.

ÇİN YAPIMI BELGESEL 724 BİN KİŞİYE ZORLA İZLETTİRİLDİ

Çin belgeseli 724 bin kişiye zorla izlettirildi

Çin rejimi, Uygur çocukların beyinlerini yıkamak ve Çinileştirmek için Çin Komünist Partisi (ÇKP) üyelerini Doğu Türkistan'ın en ücra köşelerindeki okullara kadar seferber ederek, Uygur Çocukları uyduruk söde "Xinjiang Tarihi" adlı sahte belgesel filmini izlemeye zorladı.

Çin gündelik gazetesinde 10 Kasım yer alan bilgiye göre, Çin rejimi Doğu Türkistan'ı Çinileştirme planının bir parçası olarak, Kuçar şehrindeki her derece ÇKP üyeleri ve kadroları, sözde "Ulusal birliğin sağlanması" sloganıyla kırsaldaki halkı, ilkokul ve ortaokul öğrencilerini organize ederek sözde "Xinjiang Tarihi" belgeselini izlemeye zorladığı öğrenildi.

60 BÖLÜM SAHTE TARİHÇE

Sözde "Xinjiang Tarihi" olarak adlandırılan belgesel

filmleri "Doğudan Dönen Kahramanlar", "Koruyucu Savaşçı", "Kiroren Kadim Şehri", "Subaş Buda Tapınağı", "Batıya Göç", "Devrimci Ateş", "Ali General", "Batı Bölgesi (Doğu Türkistan) Müzik ve Dans kültürü", "İpek Yolu" "Batı Bölgesi Tutuk Bey Mahkemesi" olmak üzere toplamda 60 serilik uydurulmuş sahte tarihi kurgular içeriyor.

Görüldüğü üzere Çin rejimi tarafından hazırlanan söz konusu belgesel filmleri, sahte ve uydurulmuş tarihçeler kullanılarak üretilirken, Uygur Çocuklarının şanlı ecdatlarının tarihe bıraktığı izleri tamamen silmeyi, kendi tarihi, etnik kökeni, kültür ve dini itikadi konusunda beyinlerini yıkamayı amaçlıyor.

İLGİLİ HABERLER: KUÇAR ŞEHİRİ MERCEK ALTINA ALINDI

Öte yandan Bölgede bu propaganda filminin

tanıtımını sadece okullarla sınırlı tutmadığı gibi, rejim hükümeti tarafından büyük miktarda fon ve insan kaynakları sarf edilerek, Doğu Türkistan'ın Kadim şehirlerinden Kuçar'ın 12 yerinde sözde "Xinjiang Tarihi" Belgesel filminin gösterilmesi için halk seferber edildiği, bunu Doğu Türkistan genelinde yaygınlaştıracağı tahmin ediliyor.

724 BİN KİŞİYE ZORLA İZLETTİRİLDİ

Bilgilere göre şimdiye kadar sahte Propaganda belgesel filmi, şehir ve kasabalarda, okul ve diğer yerlerde toplamda 4.826 kez yayınlanmış olup, filmin

724.000'den fazla kişiye zorla izletildiği bildirildi.

Doğu Türkistan'da gerçekleştirilen soykırım kapsamında Çin rejimi Uygur Çocukları dilinden, inancından ve kültüründen yoksun bırakarak sözde "Ulusal Birlik", "Uygurlar Çinlilerden ayrılamaz! Çinliler Uygurlardan ayrılamaz!" kisvesi altında çeşitli sahte propaganda filmleri yayınlıyor. Oysa Doğu Türkistan halkına yönelik her alanda gece gündü beyin yıkama ve sistematik asimilasyon politikası izliyor.

ÇİN, İSLAM DÜNYASINI İÇTEN FETHETMEK İSTİYOR

Çin, İslam dünyasında, "Kaleyi içinden fethetmek" istiyor

Doğu Türkistan'ı adeta "turizm cenneti" olarak tanıtan Çin mezalimi, Uluslararası toplumu kandırmak, algısını değiştirmek ve sahte propagandalarına alet etmek için, bütün imkanları kullanarak fırsata çeviriyor. Son aylarda Batı, Avrupa, Ortadoğu, Afrika ve de Asya ülkelerinden özenle seçilmiş diplomat, gazeteci ve din adamları kisvesi altında ziyaretçileri, Doğu Türkistan'da kurgulanan gezi organizasyonlarına davet ederek, bölgedeki sistematik soykırım suçunu örtbas etmeye ve yalanlamaya çalışıyor.

1 Kasım 2023 tarihinde Doğu Türkistan'daki sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Çin Komünist Parti (ÇKP) Komitesi Sekreteri, bölge valisi Ma Xingrui ve kukla başkan Erkin Tuniyaz, İzzat Ahmetjan, ve Dini Propaganda aracı olmaktan başka vasfı olmayan sözde "Xinjiang İslam Enstitüsü" müdürü Abdurakip Tömürniyaz ve Çin Dışişleri Bakanlığı'ndan ilgili yetkililer, Doğu Türkistan'ı ziyaret eden Batı Asya ve Kuzey Afrika ülkelerinden bir grup dini cemaat liderlerini ve medya temsilcilerini merkezi şehir Urumçi'de ağırladı.

YALAN PROPAGANDALARINA DEVAM ETTİ

Çin propaganda ajansı Tanrıdağ ağına göre, Karşılama etkinliğinde konuşan soykırım suçlusunu ÇKP sekreteri bölge valisi Ma, bölgedeki insanlık dışı zulmü aklarak “bütün etnik kökenlerin sorunlarını doğru bir şekilde çözerek, Çin Lideri Xi Jinping’in önderliğinde, Dini sosyalist topluma uyarlamada büyük Çin Ulusunun birliğini, dolayısıyla insan haklarını Çin yasalarıyla garanti altına aldık ” şeklinde klişeleşmiş yalanlarıyla din adamlarının gözünü boyamaya çalıştı.

“Bazı Batılı ülkelerin kongrelerinde çeşitli karar ve kanunlar çıkararak, sözde “Xinjiang” (Doğu Türkistan) ile ilgili konularda yalanlar uydurup, Çinin kalkınmasını durdurmaya çalışıyor” diyen Rejim yetkilisi, bölgedeki dini baskı ve keyfi tutuklama, Toplama Kampı vb. sistematik soykırım suçlarını örtbas etmeye çalıştı.

MÜSLÜMAN ÜLKELER, ÇİN’İN YANINDA?

Ziyaret boyunca Çin’in Uygur Müslümanları durmadan aşırı, radikal dinci olarak tanıtmaktan etkilenen, Çin propagandalarına tamamen inanan ve Çin’in propaganda aracına dönüşen Cezayir ve de Kuveytli yetkililer adeta Çin ağzıyla açıklamalarda bulunarak, “Şiddet ve terörün millet, din, dil ayırt etmeyeceğini, Terörizmin bütün ülkelerin ortak sorunu olduğunu, bölgedeki sözde “Terörle mücadele” tedbirlerinde elde ettiği başarılı dolayısıyla Çin’i tebrik ederek

Çin’e yaranma çabası içerisinde girdi.

Ayrıca bu ziyaret kapsamında “terör ve aşırıçılıkla mücadele” Dini ve Medya alanlarında işbirliğini güçlendirmeyi, ülkeler arasında kültür alışverişi, ekonomi ve kalkınma konularında birlikte çalışmayı umduklarını dile getirdi.

Ziyaretçiler arasında Suriye, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri (BEA), Bahreyn, Cezayir, Suudi Arabistan, Irak, Umman, Filistin, Katar, Kuveyt, Lübnan, Mısır, Fas ve diğer halkı Müslüman olan ülkelere temsilciler yer alıyor.

İSLAM DİNİNE TOPYEKÛN SAVAŞ AÇTI

Çin rejimi 2018’de yasalaştırdığı “13. beş yıllık plan” döneminde, Doğu Türkistan’ın işgalinden bu yana görülmuş en şiddetli zulüm politikasını uyguladı. Bu süre zarfı içerisinde milyonlarca Doğu Türkistanlıyı hapisane ve Toplama kamplarına hapsedmenin yanı sıra İslam dinine topyekûn savaş açarak, sözde “İslam dinini Çince sosyalizme uyarlama” ve Doğu Türkistan’ı (Çin) kültür yoluyla besleme” adı altında Doğu Türkistan halkının Çinileştirilmesine yönelik çok yönlü zulüm politikaları izledi. Bunun sonucu olarak, 8 bini tahrip edilmek üzere 16.000’den fazla cami yok edildi veya amacı dışında turizm için kullanılıyor. 2016’tan beri sayısız Din adamı, Bilim Adamı, Akademisyen, Sanatçı, Yazar ve zanaatkarlar hapsedildi yahut ağır işkenceyle tutulduğu cezaevinde şehit edildi.

ÇİN, KORE'DE UYGURLARLA İLGİLİ SAHTE PROPAGANDA BAŞLATTI

Çin, Kore'de Uygurlarla ilgili sahte propaganda başlattı

Çin mezalimi, Doğu Türkistan'daki sistematik soykırım uygulamalarını gizlemek ve Uluslararası toplumun algısını değiştirmek amacıyla başlattığı kara propaganda eylemlerini, Türkistan (Orta Asya) coğrafyasında genişletmeye çalışıyor.

Bu minvalde Kazakistan ve Özbekistan gibi Asya ülkelerinde, "Bizim Xinjiang Yahşi Yer" temalı şarkı, şiir ve fotoğraf sergisinden oluşan edebiyat ve Kültür sanat etkinliği organize etmeye başladığı öğrenildi.

Çin Propaganda ajansı Tanrıdağ ağına göre, Çin'in sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Kültür ve Turizm Dairesi, 5-15 Kasım tarihleri arasında Kazakistan ve Özbekistan'da sözde "Bizim Xinjiang Yahşi Yer" temalı şarkı, şiir ve fotoğraf sergisinden oluşan edebiyat ve Kültür, Sanat etkinliği başlattı.

Çin rejiminin bahse konu göz boyama etkinliklerine Doğu Türkistan'da tanınmış yüze yakın sanatçı gönderdiği belirtilirken, etkinlik kapsamında "Tanrıdağı'nda yükselen Dans", "Yeni İpek Yolu Şarkısı" ve "Kuinlun'da (Kurum Dağları) Aşk Senfonisi" olmak üzere üç bölüm propaganda çalışmalarısıyla bölge ülkelerinin Doğu Türkistan konusundaki bütün algıları manipüle edilecek.

ÇİN'E KEYFİNCE ZULMETME CÜRETİ AŞILIYOR

Ayrıca etkinlik boyunca Uygur 12 Makam gösterilerinin yanı sıra Moğol "Janghir Destanı", Kırgız "Manas destanı" ve de Kazak halkının "Kara Jorga" sı sergilenecek.

10 Gün sürecek etkinlikte, Doğu Türkistan'daki gerçek durumun tam tersine, gerçek dışı kurgularla her şey "güllük-gülistanlık" algısı oluşturulurken, Kalkınma, Barış ve Refahın yansıtıldığı uyduruk "fotoğraf sergisi" ile Kazakistan ve Özbekistan halkının gözünü boyamaya çalışılacak.

Çin rejiminin bu hamlesi, uluslararası toplumda artan tepkileri ve eleştirisi seslerini susturmak ve kendi suçlarını örtbas etmek için olduğu bariz bir şekilde okunabiliyor olsa da, sürekli genişleyen ve güçlenen bu tür yalan propagandalar, ekonomik ve teknolojik gücü sayesinde ister istemez çıkar odaklı ülke yöneticileri tarafından Uygurlara yapılan zulümü göz ardı edilebiliyor, Çine yaklaştıkça, farkında olmadan mezalime, Doğu Türkistan'da keyfince zulmetme cüreti aşıyor.

SOYKIRIM GÖLGESİNDE SİÖ TURİZM FORMU

Soykırım gölgesinde ŞİÖ Turizm Formu

Şanghay İş Birliği Örgütü (ŞİÖ) 2023 Turizm Yılı Forumu 23-26 Kasım Doğu Türkistan'ın merkezi şehri Urumçi'de gerçekleşti.

Forum kapsamında düzenlenen basın toplantısında SİÖ Genel Sekreteri Janesh Kain, forumun hedefini aktardı. Kain, forumda üye ülkelerin turizmi destekleme tedbirlerinin paylaşılması ve sorunların tartışılması için bir platformun oluşturulmasını istediklerini belirtti.

26 Kasım'a kadar gerçekleşen foruma Çin, Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Rusya, Tacikistan, Özbekistan, Azerbaycan, Sri Lanka, İran ve Ekonomik İş Birliği Teşkilatı'ndan (ECO) 300'den fazla temsilci katılacak.

ORTAK BEKLENTİ YENİ PROJELERİN KARARLAŞTIRILMASI Janesh Kain, forumda turizmin geliştirilmesine dair bir ortak inisiyatifin ulaşılabileceği ve yeni projelerin kararlaştırılmasını temenni ettiklerini dile getirdi.

Forum kapsamında SİÖ'deki turizm potansiyeli, Doğu Türkistan'ın turizm kapasitesi, sürdürülebilir turizmin teşvik edilmesi, turizmle sözde "yoksullukla mücadele" katkı yapmak gibi paneller ve

görüşmeler düzenlendi.

SAHTE PROPAGANDAYA ALET OLACAK Ayrıca Doğu Türkistan'da işgalci Çin'in şiddetli baskı ve sistematik soykırımı devam ederken, foruma katılan temsilciler 2023 yılı, SİÖ Turizm Yılı olarak belirlerken, Urumçi şehri, Sanci İli, İli bölgesi, Altay, Aksu ve Kaşgar bölgelerinde, tamamıyla propaganda amaçlı, sahte ve önceden kurgulanmış alanları ziyaret edip, Çin'in Doğu Türkistan'daki sözde turizmi geliştirme uygulamaları ve sözde başarılarını yerinde inceledikleri ve büyük ihtimale medyaya Çin'e övgüler yağdıran röportajlar vererek Soykırımı örtbas etme propagandasına alet olacak.

ÇİN'İN PROPAGANDA KAMPANYASI GENİŞLİYOR

Bunun dışında Çin mezalimi, Doğu Türkistan'daki sistematik soykırım uygulamalarını gizlemek ve Uluslararası toplumun algısını değiştirmek amacıyla bu tür toplantıları, Müslüman halkın Çinlileştirildiği Doğu Türkistan'da yapmanın dışında yurt dışında başlattığı "kara propaganda" eylemlerini daha da genişletmeye, özellikle Asya Pasifik ve Türkistan ülkelerinde yoğun bir şekilde "Xinjiang Yaşlı Yer" propaganda çalışmaları yürütüyor.

ENDONEZYA MEDYASI, ÇİN'İN TEK ELİNE GEÇTİ

Endonezya medyası, Çin'in tek eline geçti

Çin'in Endonezya basını üzerindeki artan etkisi, Uygur meselesiyle ilgili manipülasyon çalışmaları, gazetecilere yönelik baskı, şantaj ve tehditleri uluslararası basının dikkatini çekti.

Çin Güney Sabah Post'un 27 Kasım bildirdiğine göre, Çin'in Endonezya medyası üzerindeki artan etkisine ilişkin bir yıl önce kapsamlı rapor yayımlanmasına rağmen, Çin'in Endonezya'daki gazeteciler ve analistlerin, yerel haber siteleri üzerindeki kontrolü hala devam ediyor ve hatta giderek güçleniyor.

Bilgilere göre geçen yıl eylül ayında Washington merkezli insan hakları örgütü özgürlük sarayı (Freedom House) tarafından yayınlanan bir rapor, Çin rejiminin 2019 ve 2021 yılları arasında Endonezya'nın önemli basın kuruluşlarıyla düzinelerce anlaşmalar imzaladığı, Televizyon, Radyo, diplomat ve sosyal medya fenomenleri aracılığıyla, Endonezya Müslüman toplumunun gözünü boyamak için, Doğu Türkistan'a davet ederek, Çin rejiminin bölgedeki sistematik soykırımı gizleme ve Uygur meselesine ilişkin kara propaganda

çalışmaları yürüttüğünü ortaya koyuyor.

ÇİN'İN PEK ÇOK PLANLARI VAR!

Freedom House Çin meseleleri kıdemli uzmanı Bayan Sarah Cook, Çin'in Endonezya medyasını ele geçirmek için birçok planı olduğunu ve bunların ana amacının uluslararası alanda daha fazla Çin propagandası, toplum algısını yönlendirmek ve de ülkelerin iç siyasetine müdahalede bulunabilmek, standartları belirleyen güç haline gelmek olduğunu söyledi.

Çin-Endonezya Araştırma Enstitüsü müdürü Zülfikar Aram'a göre, geçen Çarşamba günü Cakarta'da bir düşünce kuruluşu olan Ekonomik ve Yasal Araştırma Merkezi'nin (Celios) ev sahipliğinde gerçekleştirilen bir etkinlikte, Çin hakkında olumlu hikayeleri tanıtıldığı, burada Çin'in Doğu Türkistan'daki Uygurlar hakkındaki yalan propagandaları yapılırken, Endonezya'yı Çin'in "Bir Kuşak, Bir Yol" girişimine celbedecek programlar tertip edildiğini kaydetti.

KADIN İSTİSMARINDA DEVLETİN KARANLIK ELİ

Kadın istismarında Devletin karanlık eli

Doğu Türkistan'daki sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Halk İşleri idaresi ve "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Ulusal güvenlik dairesinin Çin'in iç bölgelerinden Çinlileri bölgeye teşvik ederek, "Uygur kızları Çinlilerle zorla evlendirilme" politikasını bizzat desteklediği ortaya çıktı.

Çin'in Doğu Türkistan halkına yönelik yürüttüğü sistematik soykırım politikaları devam ederken, çoğu Uygur erkeklerinin 2017'de başlayan kitlesel keyfi tutuklamalar sonrası ortadan kaybolmasıyla birlikte sayısız ailenin param parça olduğu bir dönemde, Çin rejiminin devlet eliyle Uygur kızlarını Çinli erkeklerle evlenmeye teşvik etmeye yönelik politikaları, hatta bu rezaleti, Çin kaynaklı sosyal medya platformlarında kamuoyuna teşhir eden reklam, duyurular ve kampanyalar düzenlenmesi dikkat çekiyor.

KADIN İSTİSMARI İÇİN YASAL ZEMİN OLUŞTURULDU

Dahası rejimin desteğiyle çeşitli yasal statüler kazanan tecavüzcüler, bu işi profesyonelce yapan kurumlar tesis etmeye başladığı bunun için artan sayıda web sitesi ve Aplikasyon uygulamaları dahi oluşturduğu öğrenildi.

Öyle ki bazı Çinli sosyal medya kullanıcıları Uygur

Kızlarla evlenmek istediklerini açık bir şekilde ifade etmeye cüret eder hale gelirken, haddi aşan kısmen Çinli yerleşimciler ise zorla evlendikleri Uygur kadınlarıyla "Güzel Uygur kızlarıyla evlenmek" etiketiyle paylaşımlar yaparak, Rejimin kampanyasına destek veriyor.

Özgür Asya Radyosuna (RFA) göre, merkezi şehit Urumçi'de faaliyet gösteren "Layıkım Kültür A.Ş." Şirketi adı altında Uygur Kızlarını Çinlilere pazarlayan (en popüler olan) bir kurum olup, uydu telefonuyla bağlanan Muhabirlerin elde ettiği bilgiler, şirketin, sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Halk İşleri idaresi ve "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Ulusal güvenlik dairesinin himayesi ve özel teşviki, bizzat desteğiyle faaliyetlerini sürdürdüğünü, bu sayede Uygur kızların istismar edilmesinde hukuksal ve yasal hiçbir engele takılmaksızın (güya) çiftleri evlendirdiğini ortaya kayıyor.

UYGUR ERKEKLERİNİN ÇOĞU HAPİSTE

Çin rejimi, Toplama Kampları politikasıyla eş zamanlı olarak Çinlileri Doğu Türkistan'a yerleştirme adımlarını hızlandırmıştı, bu minvalde her beldede Çin rejiminin desteğiyle farklı isimler altında kurumlar oluşturularak, yerleşimci Çinlilerin Uygur kızlarıyla evlenmesine olanak sağlandı. Prestijli yaşam,

maddi destek ve toprak vadiyle bölgeye davet edilen Çinliler, Komünist rejimin politikalarından gayet memnun.

Son dönemde sık sık gündeme gelen her Türkün evine bir Çinli memur yerleştire siyaseti olan “Kardeş Aile” politikasının yanı sıra, Uygur kızlarının “ucuz işgücü çalıştırma” kapsamında Çin illerine gönderilmesi ve Çinli erkeklerin ise Doğu Türkistan’a yerleştirilmesi politikaları, etnik grupların karışması, Bölgenin Çinleştirilmesi ve asimilasyonuna yönelik

kirli planın bir parçasıdır.

ÇİN DEVLET LİDERİ Xİ’NİN BİZZAT TALİMATIYLA YAYGINLAŞTI

Bahse konu politika ilk olarak 21 Ağustos 2014’te, Doğu Türkistan’ın Korla vilayetine bağlı Çerçen şehri, Komünist Parti Komitesi tarafından ortaya atılan “Milletler arası evlilik ve Çinli ile evli aileyi ödüllendirme” teşvikleri neticesinde, soykırımcı Çin lideri Xi Jinping’in emriyle, Doğu Türkistan’da bu tür politikaların acilen uygulanmaya başlandığı biliniyor.

10

MADDEDE ÇİN’İN DİNİ BASKI KARNESİ

10 maddede Çin’in dini baskı karnesi

Yayımladığı çarpıcı araştırmalarla dikkat çeken düşünce kuruluşu Pew Araştırma Merkezi, dini baskı konusunda Çin yönetiminin dünyanın en kısıtlayıcı hükümeti olduğunu kanıtlayan 10 maddelik bir rapor yayımladı.

Dünya çapında yayımladığı çarpıcı araştırmalar, raporlar ve analizlerle dikkat çeken Amerika Birleşik Devletleri (ABD) merkezli düşünce kuruluşu Pew Araştırma Merkezi, Çin’in son yıllarda giderek artırdığı dini baskıları inceleyen “Çin’de Dini Ölçmek” temalı kısa bir rapor yayımladı.

DİN ÜZERİNDEKİ BASKI: ÇİN’E SADAKAT! Kırım Haber Ajansı’na (QHA) göre Merkez tarafından yayımlanan raporda, Çin yönetiminin 2023’ün başlarında din adamlarının ve dini toplulukların gözetimini sıkılaştıran faaliyetlerle ilgili yeni

kurallar yayımladığına dikkat çekti. Kuralların, Çin hükümetinin dini komünizmle uyumlu hale getirme, ateizmi benimseyen ve teşvik eden Çin Komünist Partisine (ÇKP) sadakat sağlama stratejisinin bir parçası olduğu kaydedildi.

“SIRADAN VATANDAŞLARA SÖZDE DİNİ İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ” Çin anayasasının “sıradan vatandaşlara sözde dini inanç özgürlüğü” sağladığına dikkat çekilen raporda, hükümetin resmi olarak beş dini tanıdığını ve bunların Budizm, Katoliklik, İslam, Protestanlık ve Taoizm olduğu belirtildi. Ancak yetkililerin dini faaliyetleri yakından ve sıkı bir şekilde denetlediği vurgulandı.

ÇİN’İN DİNİ BASKI KARNESİ! “Çin’de Dini Ölçmek” adlı raporda, Çin hükümetinin dini baskıları hakkında bilmesi gereken 10 şey şöyle sıralandı;

1. Çin, dini grupların doktrinlerini, geleneklerini ve ahlakını Çin kültürüyle uyumlu hale getirmelerini gerektiren bir "Çinileştirme" politikası izliyor. Bu politika insanları, Çin geleneklerine öncelik vermeye ve devlete sadakat göstermeye zorluyor. Ayrıca İslam dininin yanı sıra Katoliklik ve Protestanlık da dahil olmak üzere Çin tarzı düşünceye tes düşen sözde "yabancı" dinleri de etkiliyor.

2. Din'in gereksinimlerini Çinileştirme ve çeşitli biçimlere ayırma. Çinli yetkililer camilerin kubbelerini ve minarelerini, kiliselerdeki haçları Çin kültürüne uygun olarak görünmeleri için yıkıyor. İmamlardan ve Papazlardan Çin tarzı düşünce ve sosyalist değerleri yansıtan dini öğretilere öncelik vermeleri isteniyor. Çin yönetimi, İslami öğretilerin "yeni çağda Çin kültürü" ile uyumlu hale gelmesi için İslam dininin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'i tahrif ederek, Çin versiyonunu yayınlamayı planlıyor.

3. Çin'in Müslümanlara, özellikle de Doğu Türkistan'daki Uygur Türkü Müslümanlara yönelik kısıtlayıcı politikaları son on yılda geniş çapta artmıştır. İnsan hakları grupları, Çin'i Uygur Türkü Müslümanları toplu gözaltı, gözetim ve işkenceye maruz bırakmakla suçluyor. ABD Dışişleri Bakanlığı, Doğu Türkistan'daki olayları soykırım olarak nitelendirerek, Çinli yetkililerin 1 milyondan fazla insanı özel olarak inşa edilmiş toplama kamplarında gözaltına aldığını bildiriyor. Uygurlar, Çinli Müslümanların yüzde 53'ünü oluşturuyor.

4. Çin'de Hristiyanlık çeşitli kurumlar tarafından yönetiliyor. Hristiyanların, devlet kurumlarına kayıtlı "resmi kiliselerde" ibadet etmelerine izin veriliyor. Bununla birlikte, birçok Hristiyan bu gözetimi ve devlet kiliselerinde ibadet etmeyi reddediyor. Şi Cinping'in 2013'te iktidara gelmesinden bu yana yönetim tarafından tüm Hristiyanlık faaliyetleri gözetim altına alındı. Devlete bilgi vermeyi ve kayıt yaptırmayı reddeden kiliseleri kapattı.

5. Çin, Budizm'e, özellikle de ülkedeki en yaygın kol olan Han Budizmi'ne, Hristiyanlık veya İslam'dan daha hoşgörülü davranıyor. Şi Cinping, Konfüçyüsçü, Taoist ve diğer geleneksel Çin inanç ve uygulamalarını entegre ettikleri için Han Budistlerini sık sık övüyor. Aynı zamanda Çin, Tibetli Budistlere de baskı uyguluyor. Son dönemde Çinli yetkililer, Tibetlilerin Şi Cinping'e bağlılığı pekiştirmek ve sürgündeki Dalai Lama'ya sadakati caydırmak için sözde "siyasi yeniden eğitim" kampanyasına başladı. Öte yandan Çin, Tibetlilere has manastırları ve heykeller de dahil olmak üzere Tibet Budist

anıtlarını yıktı.

6. Halk dini ve eski manevi gelenekler Çin'de büyük bir rol oynamaktadır. Hükümet, Çin'in kültürel mirasının bir parçası olduğunu düşündüğü bazı faaliyetleri teşvik ediyor ve bazı halk dini tapınaklarının yenilenmesini finanse ediyor. Çin yönetimi ayrıca, insanları Çinli filozof Konfüçyüs'e saygı duymaya zorluyor. 2015 yılından bu yana, ÇKP tarihi ve kültürel öneme sahip tapınakları kayıt altına alıyor. Tapınak personeli ve faaliyetlerini devlet denetimi altına alıyor. Bazı bölgelerde ise yerel yönetimler sosyal ve kültürel açıdan Çinlilik için önemsiz gördükleri tapınakları yıkıyor.

7. Resmi olarak tanınan beş dinin dışında kalan ve bir kültürel miras biçimi olarak hükümetin onayını karşılamayan dini faaliyetler, Çin tarafından genellikle "batıl inanç" veya "kötü kültür" olarak sınıflandırılıyor. Falun Gong, Birleşme Kilisesi ve Tanrı'nın Çocukları da dahil olmak üzere bazı gruplar kötü kültür olarak kabul edilerek yasaklandı.

8. İktidardaki Çin Komünist Partisi (ÇKP) ateizmi teşvik ediyor ve vatandaşları insandığı dini uygulamaktan caydırıyor. ÇKP'ye veya ona bağlı gençlik örgütlerine mensup olan 281 milyon kişinin çok çeşitli spiritüel faaliyetlerde bulunması veya inandığı dini değerleri yaşaması resmi olarak yasaklandı. ÇKP üyelerinin tüm önemli dini günler için tapınakları ziyaret etmesi ÇKP'den kovulmaya yol açabiliyor.

9. 18 yaşın altındaki çocukların Çin'de herhangi bir resmi dini ilişkiye sahip olmaları anayasal olarak yasak. Çin'de herhangi bir dini okul veya yaz kampı kesinlikle yasaktır. Ayrıca gençlerin dini gruplarda yer almaları da dahil olmak üzere dini eğitim yasağı her kesimi kapsıyor. Okulların öğrencilere herhangi bir dine inanmamaya ve ateizmi teşvik etmeye odaklanmaları gerekiyor. Öte yandan daha küçük yaşta çocukların ateizme bağlılık sözü vermeleri ve ÇKP'ye bağlı gençlik gruplarına katılmaları da zorunlu.

10. Çin'in dine karşı tutumu, 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar uzanıyor. ÇKP'nin ilk liderleri dini "yabancı kültür emperyalizmi", "feodalizm" ve "batıl inanç" ile bağlantılı olarak kınamış ve dini gruplara zulmetmişlerdi. Kültür Devrimi (1966-76) sırasında, ÇKP lideri Mao Zedong "eski şeyleri, eski fikirleri, eski gelenekleri ve eski alışkanlıkları" ortadan kaldırma sözü vermişti ve Kızıl Muhafızlar o dönemde camilere, tapınaklara, türbelere ve kiliselere saldırmıştı.

RAPOR: ÇİN CAMİLERİ KAPATIP, YIKIP,

DÖNÜŞTÜRÜYOR

Rapor: Çin camileri kapatıp, yıkıp, dönüştürüyor

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) Çin'in, Doğu Türkistan ve Ningsia Huy Bölgesi ve Gansu eyaletindeki Müslüman topluluklara ait ibadethanelerin yıkılmasına ilişkin rapor yayımladı.

HRW raporunda, Çin'in, Müslümanların yaşadığı bölgelerdeki camileri kapattığını, yıktığını ve dönüştürdüğünü ortaya koyarak, Doğu Türkistan diasporasının iddialarını bir kez daha doğruladı.

Raporda, "Çinli yetkililerin; hükümetin, Müslümanların ibadetlerinin kısıtlama çabalarının bir parçası olarak camileri kapattığı, yıktığı ve başka amaçlarla kullanılması için dönüştürdüğü" öne sürüldü.

Komünist Parti Lideri (ÇKP) Xi Jinping'in 2016'da yaptığı dinlerin "Çinlileştirilmesi" çağrısından bu yana, din üzerindeki devlet baskısının güçlendiği savunulan raporda, "camileri birleştirme" adı altında ibadethane sayısının azaltıldığı ifade edildi.

CAMİ SAYISI AZALTILYOR

Raporda, mevcut hükümet belgelerinin, Çin'in Doğu Türkistan'dan sonra en fazla Müslüman nüfusa sahip olan Ningsia Huy Bölgesi ve Gansu eyaletindeki camilerin "birleştirildiğini" gösterdiği kaydedildi.

HRW'nin, Ningsia'daki Çinli Müslüman azınlık topluluğu Huilerin internette paylaştığı video ve fotoğrafları analiz ettiği ve uydu görüntülerinden

faydalandığı aktarılan raporda, iki köydeki 7 camiden 4'ünde önemli ölçüde tahribat görüldüğü, 3 ana binanın yerle bir edildiği, birinin şadırvan, abdesthane bölümlerinin de hasar aldığı kaydedildi.

Raporda, söz konusu köylerdeki 7 caminin de kubbe ve minarelerinin Çinli yetkililer tarafından kaldırdığı öne sürüldü.

Çin hükümetinin, "cami birleştirme" politikasının özellikle yoksul ve kırsal bölgelerde yaşayan Müslümanlar üzerindeki "ekonomik yükü azaltmayı" amaçladığını iddia ettiği aktarılan raporda, hükümetin camilere yönelik eylemlerinin, bu bölgelerdeki köylüleri yerlerinden ederek birkaç köyü tek bir köyde birleştirmesiyle gerçekleştirdiği belirtildi.

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI'NDAN ÇİN'E BASKI YAPMA ÇAĞRISI

Raporda, özellikle İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesi ülkeler ve yabancı hükümetler, "cami birleştirme" politikasını ve daha geniş kapsamlı "Çinlileştirme" kampanyasını durdurması için Çin'e baskı yapmaya çağırıldı.

Raporda görüşüne yer verilen Örgütün Çin Direktörü Vekili Maya Wang, "Çin hükümeti, iddia ettiği gibi camileri 'birleştirmiyor', dini özgürlükleri ihlal ederek bir çoğunu kapatıyor. Çin hükümetinin camileri

kapatması, yıkması ve yerlerini değiştirmesi, Çin'de İslam'ın uygulanmasını engellemeye yönelik sistematik bir çabanın parçasıdır." ifadelerini kullandı.

Wang, hükümetin "Çinleştirme" politikalarının, sadece Müslümanları değil ülkedeki diğer dini toplulukların din özgürlüğünün de göz ardı edildiğini gösterdiğini savundu.

DOĞU TÜRKİSTAN CUMHURİYET BAYRAMI İSTANBUL'DA KUTLANDI

Doğu Türkistan Cumhuriyet Bayramı İstanbul'da kutlandı

Doğu Türkistan Türkleri, 12 Kasım 1933 ve 1944'te iki kez bağımsız bir devlet ilan etmişti. Bu nedenle, iki cumhuriyetin kuruluş yıl dönümü "Doğu Türkistan Cumhuriyet Bayramı" olarak kutlanıyor.

Doğu Türkistan'da 12 Kasım 1933 ve 1944 yılları kurulan iki cumhuriyet ve bu mücadelede şehit düşen kahramanların anıldığı Doğu Türkistan Cumhuriyet Bayramı İstanbul'da kutlandı.

DOĞU TÜRKİSTAN CUMHURİYET GÜNÜ

Bu kapsamda Doğu Türkistan Uluslararası STK'lar Birliği, 12 Kasım 2023 saat 18.00'da İstanbul'un Küçükçekmece semtindeki Osmanlı Davet Salonu'nda Doğu Türkistan Cumhuriyet Bayramı ve kahraman şehitleri anma programı düzenledi. Programa İstanbul'da faaliyet gösteren farklı STK'ların, siyasi partilerinin ve insan hakları izleme örgütlerinin temsilcileri, Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan Uygur Türkleri ve çok sayıda Türk halkıda katıldı.

"BİZİ ÇATISI ALTINDA TOPLAYAN GÖK BAYRAK"

Program Kur'an-ı Kerim tilaveti, saygı duruşu ve iki devletin istiklal marşı ile başladı. Açılış konuşmasını

Birliğin Başkanı Hidayet Oğuzhan yaptı. Oğuzhan konuşmasında Doğu Türkistan'da kurulan iki cumhuriyeti saygı ve minnetle anarak, "Bizim Doğu Türkistan istiklaline olan inancımız, direniş ruhumuz ve gayretlerimizin sönmemesi için bizi çatısı altında toplayan Gök Bayrağımızı ve iki cumhuriyeti bize armağan eden kahraman şehitlerimizi ve ecdatlarımızı minnetle yad ediyoruz" ifadelerini kullandı.

GÜNÜN ÖNEMİNE VURGU YAPILDI

Daha sonra katılımcılar için hazırlanan, iki cumhuriyetinin kuruluşunu, Çin ve Rusya'nın işbirliği ile Doğu Türkistan Cumhuriyetlerinin nasıl yıkıldığını anlatan belgesel sunumu yapıldı. Ardından 23. dönem Ak Parti Düzce milletvekili ve Yeni yüzyıl Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Celal Erbay, Zeytinburnu kaymakamı Sn. Adem Uslu, Kanat önderi Abdulkadir Yapçan, Doğu Türkistan Âlimler birliği başkanı Dr. Alimcan Buğda, Dünya Uygun Kurultayı başkan yardımcısı Dr. Erkin Ekrem, Kazak Türkleri Vakfı Başkanı Sn. Celal Kahraman, Dr. Hacı Kutluk Kadiri, Prof. Dr. Erkin Emet ve de Uluslararası Türkistanlılar Dayanışma Derneği

Başkanı Sn. Burhan Kavuncu başta olmak pek değerli STK'ların başkanları ve temsilcileri günün önemine binaen konuşma gerçekleştirerek, Doğu Türkistanlıların Cumhuriyet bayramını kutladı.

ÇOCUKLAR DA CUMHURİYET GÜNÜNÜ KUTLADI

Konuşmacılardan sonra Sanatkarlar tarafınca milli müzikler eşliğinde Vatan ve Millet sevgisi akis ettirilen şarkılar icra edilirken, Doğu Türkistanlı minik çocuklar gösteriler sergilerdi ve şiirler okudu. Edilen duanın ardından program sona erdi.

DOĞU TÜRKİSTAN CUMHURİYET BAYRAMI

DÜNYA ÇAPINDA KUTLANDI

DOĞU TÜRKİSTAN CUMHURİYET BAYRAMI DÜNYA ÇAPINDA KUTLANDI

Dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan Doğu Türkistanlılar, iki Cumhuriyetin kuruluşunun 90. ve 79. Yılı dolayısıyla 12 Kasım 2023 Pazar günü çeşitli etkinliklerle Doğu Türkistan Cumhuriyet bayramını kutladı.

Avustralyalı Uygurlar, Doğu Türkistan Avustralya Derneği'nin öncülüğünde 12 Kasım'da Avustralya'nın Adelaide ve Queensland kentinde iki Cumhuriyet'in kuruluşunu kutladı.

İsveç'te yaşayan Uygurlar, İsveç Uygur Eğitim Derneği ve Teklimakan İslam Kültür Merkezi tarafından düzenlenen 12 Kasım Doğu Türkistan Cumhuriyet bayramı töreninde minik çocukların şiir, şarkı ve çeşitli gösterileriyle bayram kutlaması yaptı.

AY YILDIZLI GÖK BAYRAK GÖNDERE ÇEKİLDİ

Hollanda'da yaşayan Uygurlar, Avrupa Doğu Türkistan Eğitim Derneği öncülüğünde iki Cumhuriyetin kuruluş gününü, Cumhuriyetin kurucuları ve şehitleri anarak kutlama gerçekleştirdi. Ayrıca dünyaca ünlü Dam Meydanı'nda Doğu Türkistan İstiklal Marşı okunarak Ay yıldızlı gök

bayrak göndere çekildi.

ABD'de faaliyet gösteren sürgündeki Doğu Türkistan hükümeti, iki cumhuriyetin kuruluşunun 90. ve 79. yıl dönümlerini Çin mezalimini protesto ederek andı.

DOĞU TÜRKİSTAN DİSPORASI CUMHURİYET BAYRAMI KUTLADI

Ayrıca Japonya, Norveç ve daha pek çok ülkede Doğu Türkistan Cumhuriyet bayramı büyük bir coşkuyla katlanırken, Türkiye'de faaliyet gösteren Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar birliği başta olmak üzere, Doğu Türkistan Vakfı, Teklimakan Uygur Neşriyatı, Uygur Akademisi, Dünya Uygur Kurultayı Vakfı, Doğu Türkistan Federasyonu, Dünya Uygur Yazarlar Birliği, Uygur İlim ve Marifet Vakfı, Uygur Araştırmaları Merkezi ve Uygur Hareketi ve de dünyanın dört bir yanındaki ana dili ve Kur'an kursları da Cumhuriyet Bayramı'nı çeşitli şekillerde kutlayarak vatan özlemini Diasporada bir araya gelerek hafifletmeye çalıştı. Etkinliklerde Öz vatanında esir olan mazlum halkın kurtuluşu için dua edildi.

ÇİN, CUMHURİYETLERİN 细节均匀亮丽 KALINTILARINI İMHA EDİYOR!

Çin, Cumhuriyetlerin kalıntılarını imha ediyor!

Çin rejimi Doğu Türkistan'ı Çinileştirme hedefine ulaşmak için Uygur kültür medeniyetine ait her şeyi yasaklayıp yok etmekle kalmıyor, aynı zamanda 1933 ve 1944 yılları iki defa bağımsızlığını ilan ederek kurulan Doğu Türkistan Cumhuriyetlerinin değerli tarihi kalıntılarını da imha etmek için geri topluyor.

13 Kasım'da Kamp tanığı Zümrat Davut Hanımın Çin kaynaklı sosyal medyaya dayandırdığı bilgiye göre, Çin hükümeti taşeron firmalar kullanarak ,Doğu Türkistan Cumhuriyetleri döneminde kullanılan tarihi madeni para ve akçeleri geri alacağını duyurdu.

EN YÜKSEK FİYATTAN GERİ TOPLUYOR

Görsel İlanda, 1 ile 2 milyon arasında en üst fiyattan 10 adet madeni paranın satın alınacağı ve bu paralar arasında Doğu Türkistan Cumhuriyeti'nin kalıntıları olan bazı değerli tarihi kanıtlarında yer aldığı dikkat çekiyor.

"KAŞGAR'DA BASILMIŞTIR!"

Bunlardan biri de 12 Kasım 1933'te kurulan Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti döneminde Kaşgar

Darphanesi tarafınca basılan Madeni para olup, Madeni paranın bir yüzünde Eski Uygur Türkçesiyle «جمهورییت اسلامی شرقی تورکستان، (۱) مسکوک ۱۳۵۲ سنه» Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti, Hicri 1352 yılı, 1. sayı) baskısı bulunuyor.

Madeni paranın diğer yüzünde ise «ضرب کاشغر» (Kaşgar'da basılmıştır) yazısı bulunuyor. "DOĞU TÜRKİSTAN!" TARİHTEN SİLMEK İSTİYOR

Çin, yıllardır Doğu Türkistan halkını toplama kampları ve cezaevlerinde rızası dışında alıkoyarak, dini inancı ve kültürüyle ilgili her şeyi yasakladı. Uygurca Kitap, yazılı eserleri yasaklamış ve bu süreçte pek çok Din adamı, bilim adamı, akademisyen, vatanperver şahsiyetleri zoraki kaybettirmiştir. Uygur halkının manevi zenginliğini yok eden Çin, şimdi de işgal altındaki Doğu Türkistan İslam Cumhuriyetinin Tarihte bıraktığı izleri, Devlet nişanını, onu simgeleyen sembol ve motifleri, bağımsızlığının fiziki kanıtı hesaplanan madeni paraları yüksek fiyatlarla geri toplayıp imha etmek için çaba sarf ediyor.

Çin, Uygur Tarihini değiştiriyor

Uygur Türklerinin maddi manevi bütün değerlerini yıkıp yok etmeye çabalayan İşgal Çin rejimi, Doğu Türkistan'ı Çinileştirme hedefine ulaşmak için yapay şehir ve tarihi kalıntılar üreterek Uygur tarihini çarpıtmanın yanı sıra, Türk olmadıkları ve ezelden beri Çin Ulusunun bir parçası olduğu safsatalarını yaygınlaştırmaya çalışılıyor.

Bu minvalde 18 Kasım Merkezi Şehir Urumçi'de sözde "Xinjiang Arkeolojisinin 100. Yıldönümü Xinjiang Tarihi Eserler Sergisi" kisvesi altında tarihi eser kültür sergisi haftası başlattı.

Çin Halk ağınının 19 Kasım tarihli haberine göre, Çin'in Han, Jin, Sui ve Tang hanedanlarına kadarki devirlere ait 180 çeşit tarihi eserin sergilendiği sergi, dört ana bölümden oluşuyor.

SAHTE ARKEOLOJİK BULGULAR SERGİLENDİ

Çin rejimi 18 Ocak 2024'e kadar devam edecek olan söz konusu sergide ziyaretçilerin, sahte ve uydurulmuş kültürel eserler, çarpıtılmış Uygur Tarihiyle, sahte arkeolojik buluşlar, etnik grupların kaynaşması, mübadele, göç ve yerleşim gibi

gelişim süreçlerini anlatan seminerlerle, algısını değiştirmeye çalışıyor. Bilgilere göre sözde "Çin ulusu bilincinin pekiştirilmesi" planına uygun olarak düzenlenen bahse konu sergi, Doğu Türkistan'daki sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Kültür ve Turizm İdaresi (Kültür Eserleri Bürosu) ile sözde "Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi" Kültür Varlıkları Müzesi, Sözde "Xinjiang Güzel Sanatlar Sarayı, Kumul Şehir Müzesi, Turfanoloji Araştırma Enstitüsü, Aksu İl Müzesi, Gulca İli Müzesi, Hotan İl Müzesi, Kuçar Şehir Müzesi ve Toksu İlçe Müzesi tarafından ortaklaşa organize edildi.

UYGUR KİMLİĞİNİ ÇARPITARAK YOK EDİYOR,

Ayrıca "Xinjiang Tarihi Eserler Sergisi" olarak adlandırılan etkinlik kapsamında Çinli yetkililer, sözde "Xinjiang Müzesi"ni orijinal halinden neredeyse üç katına kadar genişleterek 1.570 parça sözde "tarihi eser" in yanı sıra etkinlik boyunca koyu Çin propagandasıyla Uygurların ulusal kimliğini, Kültür-Medeniyetini, şanlı tarihlerini çarpıtmayı hedefliyor.

BATI ŞERIA'DA FİLİSTİNLİLERE ÇİN İŞKENCESİ

Batı Şeria'da Filistinlilere Çin işkencesi

İsrail'in işgal altında tuttuğu Batı Şeria ve Doğu Kudüs'e kurduğu kamera sistemlerinin, Çin'in Doğu Türkistan halkına yönelik kullandığı gözetleme teknolojilerini üreten Hikvision tarafından üretildiği ortaya çıktı.

Doğu Kudüs'ün Silvan bölgesinde yaşayanların aktardığına göre, İsrail polisinin kurduğu kameralar tüm sokakları, hatta bazı evlerin içlerini dahi görebiliyor.

Konuyla ilgili Guardian'a konuşan Doğu Kudüs sakini Sara, "Artık kendi evimizdeyken bile evdeymiş gibi hissetmiyoruz. Tüm günü tamamen giyinik şekilde geçiriyoruz" ifadelerini kullandı.

Uluslararası Af Örgütü'nün "Otomatikleştirilmiş Apartheid" başlıklı raporuna göre, Kudüs'ün ana girişi olarak kabul edilen ve Filistinlilerin tek

toplanma noktası olan Şam Kapısı, kentte sıkı şekilde izlenen noktalardan biri.

HİKVISION ÜRÜNLERİ UYGUR SOYKIRIMINDA KULLANILYOR

Rapora göre İsrail polisi, buradan yolu geçen her Filistinliyi dikkatle inceleyerek, çeşitli değerlendirmeler yapıyor.

Doğu Kudüs'e kurulan bu gözetleme sistemlerinin mimarıysa, Çin merkezli Hikvision şirketi.

Uyurlara yönelik baskıda kullanılan gözetleme araçları konusunda uzmanlar, Hikvision şirketinin insan haklarını korumaya yönelik önceki taahhütlerini yerine getirmediğini gösterdiğini söyledi.

Gözetim araştırma yayını Internet Protocol Video Market'in (IPVM) hükümet araştırmaları

direktörü Conor Healy, Guardian'a yaptığı açıklamada, "Hikvision'ın Doğu Türkistan'daki Müslümanları gözetleme ve baskı altına almadaki kritik rolü ve şirketin hesap verebilirliği üstlenmemesi, şirketin etik veya insan haklarını koruma konusunda ciddi olmadığını gösteriyor" dedi.

ÇİNLİ FİRMA YAPTIRIM LİSTESİNDE

Dünyanın en büyük kamera sistemi üreticilerinden olan şirket, Pekin'in ülkedeki Uygur azınlığa yönelik uygulamalarına da ekipman sağladığı için ABD ve Birleşik Krallık tarafından "kara listeye" alınmıştı.

Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre, Doğu Kudüs'ün tarihi şehir merkezinde Hikvision'a ait onlarca kamera sistemi bulunuyor. Bu kameralardan bazılarıysa bölgedeki Yahudi yerleşimciler tarafından kontrol ediliyor.

Rapor, Batı Şeria'daki kameralarda yüz tanıma sistemlerinin kullanılıp kullanılmadığını net olarak teyit etmese de, araştırmayı yürütenler kameraların İsrail polisinin Mabat 2000 ismini verdiği yüz tanıma ağıyla birlikte kullanıldığını düşünüyor.

Uluslararası Af Örgütü'nün yapay zeka ve insan hakları araştırmacısı Matthew Mahmudi, "Neticede Filistinlilerin, her adımlarının izlendiğini bilmek için yüz tanıma sistemli kameraları görmesine gerek yok. Bu teknolojiler Filistinlilerin hareketlerini kısıtlamak için kullanılıyor. Yani, hareket kabiliyetiniz, işe, eğitime, sağlık tesislerine erişim imkanınız

yapay zeka temelli gözetlemelerle zaptediliyor" diye konuştu.

3 MİLYON FİLİSTİNLİNİN VERİLERİ BULUNMUŞTU

2021'de Washington Post'tun ortaya çıkardığı Wolf Pack isimli veritabanında, Batı Şeria'daki 3 milyon Filistinlinin tamamının resimlerinin ve bilgilerinin yer aldığı anlaşılmıştı.

Mahmudi konuyla ilgili açıklamasında, "TeknolojininSilvangibi yerlerdeFilistinlileri Yahudi yerleşimlerinin genişletilmesine karşı direnişten caydırmak için nasıl kullanıldığını görüyoruz. Aile yaşamları ve sıradan günlük hareketleri bile, bu her zaman ve her yerde olan gözetleme sistemlerinin gözünde bir direniş eylemine dönüşebiliyor. Bu durum Filistinlilere uygulanan apartheid'i de gözler önüne seriyor" diye konuştu.

Hikvision, yüz tanıma kameralarının pazarlamasını, ellerindeki teknolojinin Uygurları otomatik olarak tespit edebildiğini söyleyerek yapmıştı.

Şirket, yüz tanıma sistemlerinin bir kişinin yüzünün fotoğrafıyla etnik köken, yaş ve ırk tespitini yapabildiğini öne sürmüştü.

7 Ekim'deki Hamas saldırılarının ardından İsrail güçlerinin ve Yahudi yerleşimcilerin Batı Şeria'da düzenlediği saldırılarda 186 Filistinli öldürülmüştü.

ÇİN, İSRAİL VE FİLİSTİN ÇATIŞMASINDA NASIL BİR POLİTİKA İZLİYOR?

Çin, son zamanlarda her ne kadar İsrail ve Filistin krizinde bir arabulucu olarak ortaya çıkmak istese de yapabilecekleri şimdilik sınırlı görünüyor.

Çin'in en üst düzey diplomatı Wang Yi, hafta sonu krizin bölgesel bir savaşa dönüşmemesi için ABD'de görüşmeler gerçekleştirdi.

ABD ise bir çözüm bulmak için Çin ile beraber çalışacağını açıkladı.

Birleşmiş Milletler toplantısında ateşkesin ilan edilmesi için en fazla çabalayan ülke Çin olarak gözüküyor. Öyle ki tamda Çin'in istediği gibi, Çin'in Gazze'de Hamas'ı, Lübnan'da Hizbullah'ı destekleyen İran ile yakın ilişkilerinin olması, krizin hafifletilmesinde rol oynayabileceği umudunu yaratıyor. Financial Times'a göre, ABD'li yetkililerin Wang'a "İranlıları sakinleştirmesi için" baskı kuruyor.

ÇİN BU SAVAŞIN NERESİNDE

Çin, İran'ın en büyük ticaret ortağı, aynı zamanda bu yılın başında Suudi Arabistan ve

İran arasında gerilen ilişkilerin gevşemesini de sağladı.

İran ise Gazze'deki krizin çözülmesi için Çin ile iletişimini güçlendirmeye hazır olduğunu açıkladı.

ABD Savunma Bakanlığı'na bağlı bir düşünce kurumunda Çin dış politikası uzmanı olan Dawn Murphy'ya göre Çin'in Filistinliler, Araplar, Türkler ve İranlılar ile olumlu ilişkileri olduğu ve ABD'nin de İsrail ile yakın ilişkisi olduğu düşünüldüğünde bu iki ülkenin bütün aktörleri masaya getirebileceği konusu tartışılıyor.

Ancak diğer uzmanlara göre Çin, Orta Doğu politikasında küçük bir oyuncu.

Çin'in Orta Doğu ilişkileri uzmanı olan Atlantik Konseyi'nden Jonathan Fulton, "Çin meseleyle ilgili ciddi bir aktör değil. Bölgedeki kimse Çin'in çözüme ortak olmasını beklemiyor" diyor.

ÇİN'İN FİLİSTİN İLE TARİHİ BAĞI

Çin'in krizle ilgili ilk açıklamasında Hamas'ı kinamaması ve İsrail'in kendini savunma

hakkını dile getirmemesi yüzünden İsrail büyük bir hayalkırıklığı duyduğunu açıklamıştı.

Wang, daha sonra yaptığı açıklamasında bütün ülkelerin kendini savunma hakkı olduğunu, ancak İsrail'in kendini savunmaktan daha öte politikalar takip ettiğini dile getirdi.

Çin Tarihi kayıtlarında 1949 Doğu Türkistan İşgaliyle birlikte kurulan Çin Komünist Partisi (ÇKP) kurucusu Mao, yıllar öncesinden Filistinlilerin "ulusal özgürlük hareketini" desteklemek adına dünyanın dört bir yakınındaki Filistinlilere silah yardımında bulunduğu iddia ediliyor.

Sonraki yıllarda ise Çin ekonomik ve siyasi olarak İsrail ile ilişkisini normalleştirdiği ve Filistin politikasını askıya alarak, İsrail'le milyar dolarlık bir ticari ilişki kurmuştu.

Son açıklamalarında Çinli yetkililer ve Şuan ki diktatör Çin Komünist Parti (ÇKP) Lideri Xi Jinping, bağımsız bir Filistin devleti kurulması gerektiğini dile getiriyor. Dahası soykırımcı Xi'nin başlattığı kampanya rüzgarında Çin sosyal mediasındaki kimi kullanıcılar, İsrail'in hareketlerini Nazilerle kıyaslayarak "Filistinlilere soykırım uygulandığı" suçlamasında bulunuyor.

Çin'deki İsrail Büyükelçiliği'nde çalışan bir diplomatın aile üyesinin bıçaklanması gerilimi daha da artırdı.

ÇİN NEDEN KRİZE ARABULUCU OLMAYA ÇALIŞIYOR?

Çin'in İsrail ve Hamas arasındaki krize çare olmaya çalışmasının bir nedeni, çatışmaların uzamasının Orta Doğu'daki ekonomik çıkarlarının zarar görmesine yol açma ihtimali var.

Çin ekonomisi petrol ithalatına dayanıyor; ithal ettiği petrolün yarısının da Körfez'den geldiği düşünülüyor. Orta Doğu ülkeleri Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nde önemli bir rol oynuyor.

Diğer yandan Çin'in bölgedeki krize dahil olması imajının güçlenmesi için altın değerinde bir

fırsattır.

Kısacası Çin'in Filistinlileri desteklemesi Arap ülkeleri, Müslümanların çoğunlukta yaşadığı ülkeler ve dünyanın güneyinde yer alan ülkeler arasında" nüfuzunu güçlendirmekten başka bir şey değil.

ABD HEGEMONYASINA KARŞI BİR DÜZEN VAADİ

Savaşın başlaması, Çin'in kendisini dünya için ABD'den daha iyi bir alternatif olarak sunduğu bir döneme denk geldi.

Bu yılın başından beri Çin, ABD hegemonyası altındaki bir dünya düzenini eleştiriyor.

Çin, resmi olarak ABD'nin İsrail'i desteklemesini eleştirmese de Murphy, Çin devlet medyasının "ulusal ruhu kıskırtarak Orta Doğu'da olanları ABD'nin İsrail'e desteğine bağlamaya çalıştığını" aktarıyor.

Çin askeri gazetesi PLA Daily, ABD'yi "yangına körükle gitmekle" suçluyor, bu söylem Pekin'in Washington'ı Ukrayna'ya yardım etmekle suçlamasıyla aynı.

Bir başka görüş de Çin'in ABD'ye karşı bir duruş geliştirerek rakibinin küresel rolünü azaltmaya çalıştığı yönünde.

Ancak Çin'in Hamas'ı açıkça kınamaması kendi pozisyonunun da zarar görmesine yol açabilir.

ÇİN DOĞU TÜRKİSTAN'DA SOYKIRIM UYGULUYOR

Diğer yandan Çin, Filistinlilerin ulusal davasına destek verirken işgali altındaki Doğu Türkistan'da yaşayan Uygur başta Kazak, Kırgız, Özbek gibi etnik guruplara karşı gerçekleştirilen sistematik soykırım ve Tibet, Hong Kong'daki insan hakları ihlalleri politikalarıyla eleştirildiği bir konumda bulunuyor.

Gözlemcilere göre bu durum, Arap dünyası yöneticileri için bir sorun oluşturmaya da halk nezdinde iki yüzlülük ve kendi çıkarları için "İsrail ve Filistin krizini kullanıyor" olarak okunuyor.

HALİS ÖZDEMİR

KÖŞE YAZILARI

Filistin Ve Doğu Türkistan da 70 Yıldır Soykırım Yaşanıyor

Gazeteci, Yazar Halis Özdemir yazdı!.. Filistin Ve Doğu Türkistan da 70 Yıldır Soykırım Yaşanıyor!..

Filistin Ve Doğu Türkistan da 70 Yıldır Soykırım Yaşanıyor

Kardeşlerimiz kıyameti yaşıyorlar!

İkisi de soykırım yaşıyor

İkisinin de vatanları işgal ediliyor!

İkisinde tarihte eşine rastlanmaz zulüm işkence yaşıyor!..

Filistinde çocuk kadın yaşlı demeden İsrail ve onun destekçileri ABD İngiltere ve yandaşları tarafından evleri başlarına yıkıyor ve dünyanın gözleri önünde kundaktaki bebeklerde katliama uğruyorlar!

Doğu Türkistan da müslümanların çocukları ellerinden alınıp asimile edilerek komünist Çinli olarak yetiştiriliyor

İkisinin de evleri ellerinden alınıyor

Filistin de yaşananlar dünyanın gözü önün de

pervasız ca yaşanırken, Doğu Türkistan da gizli ve yavaş yavaş yaşanıyor!

İkisinde de Dünya sessiz islam dünyası duyarsız!

İkisinin yaşadıkları da tarihin ve insanlığın yüz karasıdır!

Denize düşen yılana sarılıyor!

İşin tuhafılığına bakarmısınız!

Doğu Türkistan da kardeşlerimize soykırım yapan Çin, Filistin'i destekler görünürken , Doğu Türkistan da ise; ABD, bir yandan Filistin de soykırım yapan İsrail'i desteklerken diğer yandan Doğu Türkistan'ı destekler görünüyor!

Ve malesef Filistin yönetimi komünist zalim soykırımcı Çin den medet umar duruma düşmüşken aynı şekilde Doğu Türkistan da emryalist ABD ve onun işbirlikçilerinden medet umuyor!

Aslında ne ABD Doğu Türkistan'a işe yarar destek veriyor ve ne de komünist Çin Filistin'e işe yarar destek veriyor!

Bu arada çok tuhaf anlaşılmaz bir şey daha oluyor! ciftit fitneci sapkın tarihleri boyunca dünyanın başının belası olmuş, kendilerine gönderilen peygamberleri bile katleden ulül azm peygamberlerden Hz Musa yı sina çölüne süren İsrail de Doğu Türkistan'ı destekler görünüyor!

Traji komik anlaşılması zor bir oyun oynanıyor!

Yani herkes kendi stratejilerini uyguluyor! Hepsi de emperyalist sömürgeci, iki yüzlü ve soykırımcıdır. Müslümanlara yapılan zulümler hiçbirinin umurlarında değildir! İnsan hakları, özgürlük, batı değerleri ve demokrasi söylemlerinin masaldan ibaret olduğu Gazze'de, Urumçi de Suriye Yemen Irak da bir defa daha isbat edilmiştir!

Soykırımı uğrayanlar dünyanın her bölgesinde maalesef müslümanlardır!

Soykırım yapanlar ise, gücü hak sebebi sayan siyonist emperyalist kapitalist sosyalist komünist farketmeden sapkın ırkçıdır.

78 Yıl Önce, 12 Kasım Tarihi

Milli şairimiz merhum Akif'in veciz ifadesi ile;

"İbret alınsaydı tarih tekerrür mü ederdi!"

Unutulan Doğu Türkistan'ın kurtuluş mücadelesinde 12 Kasım tarihinin yeri ve önemi

Türkistan tarihi dünya tarihini şekillendiren, dünyaya yön veren mücadele ile dolu ibret alınacak tarihtir!

4-11 Şubat'ta 1945 yılında Kırım'ın Yalta tatil beldesinde, ABD Başkanı Franklin Roosevelt, İngiltere Başbakanı Winston Churchill ve Sovyet lideri Joseph Stalin bir araya geldi ve tarihe YALTA KONFERANSI olarak geçen toplantıyı yaptılar.

Yalta konferansında dünyanın geleceğini konuşup kararlar aldılar. Aldıkları kararların birisi de TÜRKİSTAN'ı Rusya ve Çin arasında pay

etmekti. Türkistan'ın Doğusunu Çin'e batısını Rusya'ya bıraktılar. Almanya'yı Fransa'ya bırakıp! Mezopotamya (Ortadoğu) ve Türkiye de dahil pek çok ülke ve bölge hakkında karalar alıp dünyayı aralarında pay ettiler.

Doğu Türkistan'da 1933 yılında devlet kuruldu!

1923'de Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından 10 yıl sonra 12 Kasım 1933'te Kaşgar'da Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti kuruldu. Çinli sömürgecilerin suikastiyle Cumhurbaşkanı Hoca Niyaz HACİ ve Başvekil Sabit DAMOLLA'nın şehit edilmesinin ardından Uygurlar bir kez daha 12 Kasım 1944 yılında Doğu Türkistan Cumhuriyeti'ni ilan ettiler.

12 Kasım 1933 de kurulan Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti

Doğu Türkistan topraklarında kurulan ilk İslam Cumhuriyeti olan Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti, İslamî anayasa ile 12 Kasım 1933'te Kaşgar'da kuruldu.

Doğudan ve güneyden Kaşgar'a doğru ilerleyen Milli Kuvvetler Kaşgar eski şehri Çinliler'den kurtaran Albay Timur Beğ ile birleştiler.

Müslüman Hui askerî hiziplerin bir kolu olan Ma Zhongying'in ordusu Urumçi'ye kadar genişlemeye başladı. Buna karşın Müslüman Doğu Türkistan halkı önce 1931'de Kumul'da sonra da 1932'de Turfan'da isyan başlattılar.

1933'te Muhammed Amin Buğra işgalci Çinlilere karşı başkaldırdı.

İsyancılar Hanlı memurları kovarak Hotan'ı aldıktan sonra Yarkand ve Kaşgar'a ilerleyerek Kumlu ve Turfan'dan sağınmış güçleriyle birlikte 12 Kasım 1933'de Doğu Türkistan İslâm Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, halkın ve askerlerin coşkulu gösterileri ve tekbirlerle ay yıldızlı Gökbayrak göndere çekilerek ilan ettiler.

Doğu Türkistan İslam Cumhuriyetini yıkılışının hazin hikayesi

Kurulan İslam Cumhuriyeti Çin kuvvetleri ile Çinli Müslümanların (Tunganlar) diğer Çinliler ile anlaşması ve Rusların da bu düşman kuvvetlere destek vermesi sonucunda Doğu Türkistan İslâm Cumhuriyeti ordusunu katlettiler. Bunun sonucunda 6 Şubat 1934'de Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti yıkıldı.

Bakanlar Kurulu üyelerinin bir kısmı yurt dışına kaçmayı başarsalar da diğerleri yakalanarak KGB zindanlarında can verdiler.

12 Kasım 1944 Doğu Türkistan Cumhuriyeti ikinci defa ilan edildi.

Doğu Türkistan'da Uygurlar Çin'deki komünist ihtilalcilerin, milliyetçi Çin hükümetine karşı mücadelelerinden ve iç istikrarsızlıktan yararlanan Uygur aydınları siyasileri ve halk ayaklanmalara başladı. Nihayetinde Gulca'da Ali Han Töre, 12 Kasım 1944'te İkinci Doğu Türkistan Cumhuriyetini kurarak Cumhurbaşkanı oldu.

Uygur siyasetçilerin, Milliyetçi Çin'e karşı Sovyetler ile yakınlaşmaları işe yaramadı Çin'de komünizm hakim olduktan sonra Rusya, Doğu Türkistan yeni yönetimini tanımadı ve Almaata'ya davet ettikleri Ahmetcan Kasimi, İshak Beğ, Abdülkerim Abbas ve Delil Han provokasyonla uçaklarını düşürülerek öldürüldüler.

Cumhuriyetin önderlerinden Canım Han Hacı, Urumçi'de idam edildi. 1949'da Cumhuriyet tamamen Çin tarafından ortadan kaldırıldı. Osman Batur, son mücadeleleri sırasında Şubat 1951'de esir düştü. Nisan ayında Urumçi'de asılarak idam edildi.

12 Kasım tarihi Doğu Türkistan için son derece önemli ders ve ibretlik olayların yaşandığı tarihtir. Kurulan her iki cumhuriyetin de yıl dönümü olarak "Doğu Türkistan Milli Günü" olarak kabul edilmektedir.

Doğu Türkistan tarihi Doğu Türkistanlılar kadar

diğer milletler içinde ibretlerle doludur!

1875'de Doğu Türkistan'da bölge yöneticilerinin Çin'in Doğu Türkistan'a daveti ile başlayan Çin işgali zaman zaman kaldırılmış, Çin ülkeden kovulmuşsa da Doğu Türkistan 150 yıldır zulüm ve işgallerle boğuşmaktadır!

2009 yılında işgalci Çin tarafından Urumçi'de çıkarılan provakasyon sonucunda on binlerce Müslüman Uygur katledilmiş işgal soykırımı dönüşmüştür. Son günlerde ise, karantina adı altında Uygurlar ölüme terkedilmiştir.

Çin'in Doğu Türkistan'da yaptığı insanlık dışı uygulamalara sessiz kalan özellikle Müslüman milletler aynı şekilde Filistin de yaşanan soykırım karşısında da sessiz kalmaları zalimleri cesaretlendirmekte ve zulümlerini her geçen gün genişleterek sürdürmektedirler.

Başta İslam dünyası ve Müslüman Türkler sessizliklerini bozmalı, İsrail'i ve Çin'i durdurmalıdır. Aksi halde kardeşlerimizin maruz kaldığı insanlık suçuna sessiz kalmaları sebebi ile ortak olmaktadır!

Zulüm ile abat olunmaz! Elbette Doğu Türkistan da Çin, Filistin de siyonist İsrail kaybedecek, kardeşlerimiz kurtulacak bağımsızlıklarına kavuşacaklardır! Burada önemli olan zulüm karşısında nerede yer aldığımız, ne yaptığımızdır!

Zulme rıza zulümdür!

Vesselam

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATINA UYGUR ÇAĞRISI

Türk Devletleri Teşkilatına Uygur Çağrısı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Birliği (İLESAM), TİKA, Yurtdışı Türkler Akriba Toplulukları (YTB), Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (AYK), Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, TÜRKSOY, Uluslararası Sanat ve İlim Derneği (USİD), Ders ve Kültür Kitapları Yayıncıları Telif Hakları ve Lisanslama Meslek Birliği (DEKMEB) ve Keçiören Belediyesinin destekleriyle organize edilen 5. Türk Dünyası Yazarlar Kurultayı 6-7-8 Kasım tarihleri arasında Ankara'da bulunan Milli Kütüphanede Konferans Salonunda gerçekleştirildi.

Cumhuriyetimizin 100. Yılı etkinlikleri kapsamında düzenlenen kurultaya, 19 farklı ülkeden (Azerbaycan, Özbekistan,

Kırgızistan, Kazakistan, Irak, İran, Kosova, Kuzey Makedonya, Suriye, Gagauzya, Türkmenistan, Tataristan, Başkurdistan, Bosna Hersek, Macaristan, Arnavutluk, Yunanistan, Türkiye) 100 şair ve yazar akademisyen katıldı.

Türkçenin ve Türk yazarlarının sorunlarının ele alındığı kurultayın ana hedeflerinden biri Türk Dünyasının ilim adamı ve yazarlarını bir araya toplayıp tanıştırmak, dostluk ve iş birliği bağlarını geliştirmek olarak belirlendi.

Fikir ve sanat eserleri ve telif hakları konusunda birlikte hareket edilmesi kararının alındığı kurultayda, okuma kültürü, çocuk edebiyatı, çeviri sorunları; ortak dil ve ortak alfabe konularının tartışılması ve bu konuda çözüm önerileri üretmek;

Türk kültürünün, Türk milletini teşkil eden halklar ve topluluklar arasında karşılıklı alışverişini zenginleştirerek, Türk Kültürünün zenginliklerini ortaya çıkarmak ve gelişen çağa göre edebiyat ve kültür alanında birlikteliği sağlayacak çözümler konusunda adımlar atıldı.

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATINA ÇAĞRI

Özellikle toplantının sonuç bildirisinde yer alan 11. maddede, “Türk Devletleri Teşkilatı dışında kalan Türklerin, yaşadıkları ülkelerin anayasasında belirtildiği gibi hak ve hukuklarına saygı gösterilmesi, anadilini öğrenmesi ve milli kimliğini muhafaza etmelerini sağlamak adına ve de ana dil öğrenimi için gereken ana dil derslik kitapları, video içerikleri, görsel ve belgeseller, ek materyallerin hazırlanmasına Türkiye Cumhuriyetlerinin destek vermesine vurgu yapıldı.

Kurultay’da ayrıca, Çin Anayasası ve sözde “Özerklik Kanunu”nda yer alan ana dil eğitim haklarını Doğu Türkistan’daki etnik Türk halklarına iade edilmesi yönünde karar çıkarılmış, Türk Devletleri Teşkilatı’ndan bu konuda Çin’e baskı yapılması talep edildi.

Toplantı katılımcılarından ünlü Türkolog, Profesör Sayın Ahmet Bican Ercilesun Özgür Asya Radyosuna verdiği röportajda, “Kaşgarlı Mahmud’un ‘Dîvânu Lugâti’t-Türk’ isimli, dünyaca bilinen eserin Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce yayınlamıştık.

Daha sonra başka ülkelerde de yayımlandı. Bu konuda pek çok araştırmalar yapıldı. Bu destansı eserlerin yazıldığı Doğu Türkistan’da şu an Uygur Türklerinin dilleri kısıtlanıyor.” İfadelerini dile getirerek Türk Devletleri Teşkilatının, Türk halkının anadilde eğitime yeniden başlaması için Çin’e baskı yapması gerektiğini söyledi.

“ALINAN KARARI ELÇİLİKLERE GÖNDERECEĞİZ!”

Röportajın devamında İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Derneği Başkanı Sayın Mehmed Noori Parmaksız, bu kongrede alınan kararların uygulanması için Türkiye’deki ilgili ülkelerin büyükelçiliklerine ve ilgili kurumlarına yazı yazacağını, konuyla ilgili elinden gelenin en iyisini yapacağını vurgulayarak, “Bu kararı sadece bağımsız Türk uluslarına değil, özerk bölgeleri olan tüm ülkelerin elçiliklerine göndereceğiz.

Çin, İran gibi ülkelerde Türk halkının anadilinde eğitimi kısıtlanıyor. Bu ülkeler dünyayı kandırmaya çalışıyor ama bizi kandıramazlar. Bu ülkeler kapılarını kapatmış, eylemlerinin dünya kamuoyu tarafından görülmesini engellemeye çalışıyorlar, ama zulmü gizleyemezler.” Diye konuştu.

İki yılda bir gerçekleştirilen 6’ncı toplantısının 2025 yılında Özbekistan Yazarlar Birliği’nin ev sahipliğinde başkent Taşkent’te yapılması kararlaştırıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Doğu Türkistan vurgusu

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 18 Kasım'da İstanbul'da düzenlenen Milli Türk Talebe Birliği'nin 62. Genel Kurul Toplantısı'nda yaptığı konuşmada Doğu Türkistan'a değindi.

Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamaya göre, Cumhurbaşkanı Erdoğan, 18 Kasım'da İstanbul'da düzenlenen Milli Türk Talebe Birliği'nin 62. Genel Kuruluna katıldı ve konuşmasında Doğu Türkistan'dan bahsetti.

DOĞU TÜRKİSTAN VE KERKÜK VURGUSU

Erdoğan, Milli Türk Talebe Birliği'nin 1916 yılında kurulduğunu, tarihi boyunca birçok iniş ve çıkışlar yaşadığını, Birliğin Çanak Kale Muharebesi'nden başlayarak birçok bölgeye yayıldığını, bu süreçte Türkçe hassasiyetten, Bulgaristan'daki Türk mezarlıklarının tahribatına karşı çıkmaya, Hatay'ın anavatana katılması ısrarından, dönüşüne, Sovyet tehdidiyle mücadeleye, Kıbrıs meselesini sahiplenmekten, Doğu Türkistan ve Kerkük'teki gelişmelere, Ayasofya'nın yeniden ibadete açılması

davasından Büyük Türkiye vizyonuna kadar gerçekten çok büyük bir yelpazede bunun örneklerini görmemin mümkün olduğunun altını çizdi.

Ayrıca Cumhurbaşkanı Erdoğan, kendisinin de gençlik yıllarında Millî Türk Talebe Birliği çatısı altında pek çok faaliyete katıldığını anlatarak, "Pek çok kültür ve sanat programında bilfiil yer aldık. Fakir de burada Tesisler Müdürlüğü, Kültür Müdürlüğü yaptı" dedi.

ERDOĞAN, UYGUR SORUNUNA DEĞİNDİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kabine Toplantısı'nın sonrasında açıklama yaptı. Erdoğan, "Filistin'deki mazlumların acısı nasıl bizim acımızsa Uygur kardeşlerimizin, Ahıska Türkü, Kırım Tatarı, Kerkük Türkmen'i kardeşlerimizin sıkıntısı da aynı şekilde bizim sıkıntımızdır" dedi.

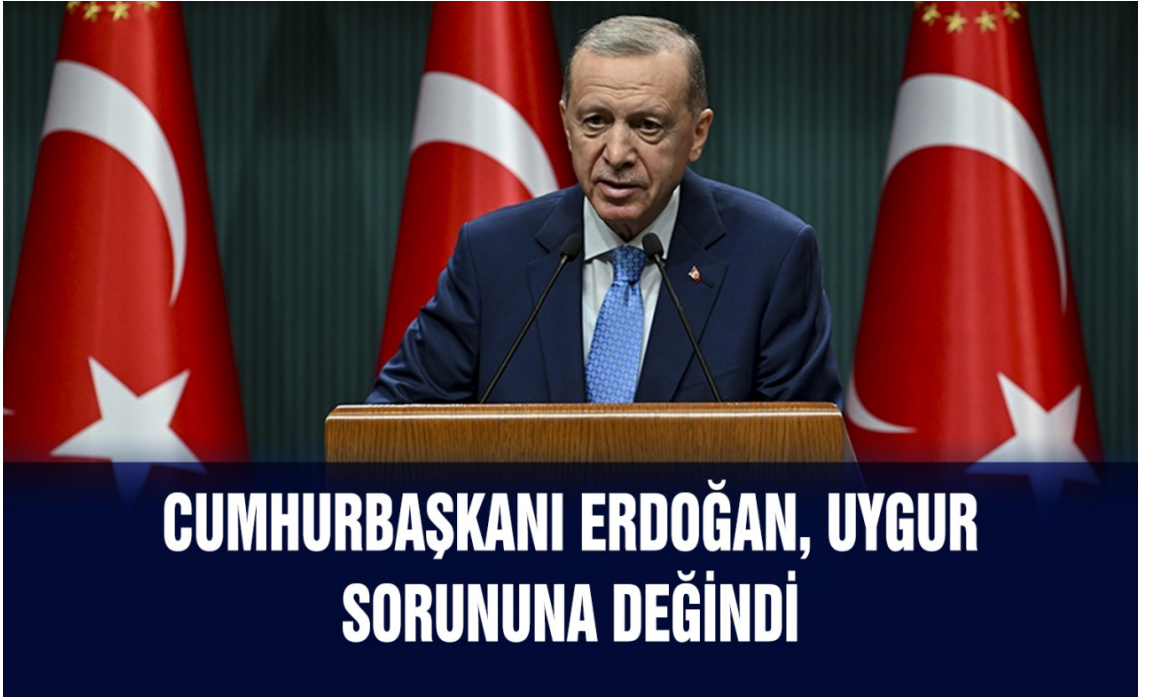
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dün düzenlenen Kabine Toplantısı'nın ardından açıklama yaptı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, küresel ve bölgesel dünya gündemine ilişkin önemli konulara değindi. Yurt içindeki ve yurt dışındaki gelişmeleri değerlendirdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, gündemdeki İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları hakkında verdiği mesajda, Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk dünyasındaki sorunlara da kayıtsız kalmadığını kaydetti.

"GASPIRALI İSMAİL BEY'İN HAYALİNİ KURDUĞU İDEALE YAKLAŞIYORUZ"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, açıklamasının başında

Türk dünyasında aydınlanmanın büyük öncüsü Kırım Tatar fikir adamı İsmail Bey Gaspıralı'yı andı. Türk Devletleri Teşkilatının (TDT) Kazakistan'daki liderler zirvesine ilişkin değerlendirme yapan Erdoğan, Türk dünyası olarak birliği, beraberliği ve dayanışmayı bir kez daha perçinlediklerini kaydetti. TDT'nin gelişmeye ve büyümeye devam ettiğini vurgulayan Erdoğan, "Gaspıralı İsmail Bey'in 1.5 asır önce hayalini kurduğu 'dilde, fikirde, işte birlik' idealine adım adım yaklaşıyoruz" dedi.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN, UYGUR SORUNUNA DEĞİNDİ

ERDOĞAN'DAN "UYGUR TÜRKÜ" VURGUSU

Cumhurbaşkanı Erdoğan "AFAD, Kızılay ve TİKA'mızla dünyanın en zor coğrafyalarında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarımız ile ihtiyaç sahiplerinin imdadına koşuyoruz. Türkistan'dan Afganistan'a, Balkanlar'dan Afrika'ya kadar nerede gözü yaşlı, gönlü kırık kimse varsa Türkiye'nin şefkat eli oradadır. Filistin'deki mazlumların acısı nasıl bizim acımızsa Uygur kardeşlerimizin, Ahıska Türkü, Kırım Tatarı, Kerkük Türkmen'i kardeşlerimizin sıkıntısı da aynı şekilde bizim sıkıntımızdır. Hiçbir ayırım yapmadan bunların hepsiyle yakından ilgileniyoruz. Her kim Türkiye'yi soydaşlarının derdine sırtını dönmekle itham ediyorsa ya gafildir ya cahildir ya da yabancı güçler

namına çalışan beşinci kol elemanıdır. Türkiye'nin soydaş ve akraba topluluklara yönelik hassasiyeti zirveye bizim dönemimizde çıkmıştır. İnşallah bundan sonra da her daim kardeşlerimizin yanında olmaya devam edeceğiz.

"İŞGALCİ FANATİZMİN TOPRAKLARIMIZA UZANMASINA ENGEL OLAMAYIZ"

Türkiye'nin siyasi ve kültürel sınırları kendi resmi sınırlarından değil, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne diye ifade edilen çok daha geniş bir hattan başlar. Ülkemizin önde gelen siyaset ve edebiyat erbabı Yahya Kemal doğup büyüdüğü Bursa'nın devamı saydığı Üsküp'ün elimizden

çıkmasının ardından şöyle demiştir; 'Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene/Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene.' Gerçekten de gönül coğrafyamızdaki her karış toprak için aynı hissiyatı duyuyoruz. Ne zaman ki biz bu coğrafyaları kendi dışımızda görmeye başlarsak, işte o vakit eldeki vatan da tehlikeye düşmüş olur.

Dahası bugün Gazze'de yaşananlara tepki vermezsek yarın vaat edilmiş topraklar denilen işgalci fanatizmin kendi topraklarımıza uzanmasına engel olamayız. İşte bu sebeple diyoruz ki 'Balkanlar'dan Kafkaslar'a, Karadeniz'den Akdeniz'in doğu kıyılarına kadar dört bir yanımızda yaşanan her hadise bizi doğrudan ilgilendirir. Karabağ'ın gönlümüzdeki yeriyle Gazze'nin gönlümüzdeki yeri aynıdır. Tıpkı Bosna ile Halep'i, Trablus'la Belh'i, Selanik'le Musul'u ayırt etmediğimiz gibi

kendi kadim şehirlerimizle Kudüs'ü de aynı görüyoruz." Dedi.

İKİ BİN TERÖRİST ETKİSİZ HALE GETİRİLDİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin terör örgütleriyle mücadelesine ilişkin ise şunları söyledi:

"Yılbaşından bu yana bir kısmı elebaşı seviyesinde yaklaşık 2 bin teröristi etkisiz hale getirdik. 'Bir gece ansızın gelebiliriz' ikazımız dün olduğu gibi bugün de geçerlidir. Döktükleri her damlanın hesabını teröristlerden misliyle soruyoruz, soracağız. Son terörist de ülkemiz için bir tehdit kaynağı olmaktan çıkarılıncaya kadar hudutlarımız içinde ve dışında bu mücadeleyi devam ettireceğiz."

ERDOĞAN'DAN "UYGUR TÜRKÜ" VURGUSU

Çin rejimi kontrolündeki en büyük ticari Bankalardan biri olan Çin Sanayi ve Ticaret Bankasının (ICBC) eski Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Zhang Hongli "yolsuzluk" şüphesiyle soruşturmaya alındı.

Bu yıl, Zheshang Bank'ın eski Yönetim Kurulu Başkanı Shen Renkang hakkında 7 Şubat'ta,

Bank of China'nın eski Yönetim Kurulu Başkanı Liu Liangı hakkında 31 Mart'ta, Minsheng Bank'ın eski Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Shing Binxiu 13 Mayıs'ta yolsuzluk soruşturması başlatılmıştı.

Çin Komünist Parti içerisinde neler oluyor bilinmez ama, art arda üst düzey Finans

yöneticilerin “kanunlara ve parti disiplinine yönelik ciddi ihlallerde bulunduğu” şüphesiyle soruşturulmaları dikkatimi çekti.

Malumunuz, Çinli sözcüler genelde iddialara ilişkin detay vermiyor, ancak bu tür soruşturmalarda “kanun dışı davranış” ve “parti disiplini ihlal” ifadeleri, genelde yolsuzluk şüphesi veya suçlamasına işaret ediyor.

En son dosyadaki Zhang Hongli, Uluslararası iş tecrübesine sahip bir yönetici olarak bilinen 58 yaşındaki biri.

ICBC'den önce Amerikan teknoloji şirketi Hewlett Packard, İngiliz Schroders, Amerikan Goldman Sachs ve Alman Deutsch Bank'da çalışmış, 2010-2018 yıllarında ICBC'de yöneticilik yapmış biri.

Eeee..

Şimdi ne değişti de, aradan geçmiş koca 5 yıl! Zhang Hongli, 2021'den buyana ki “yolsuzluk” soruşturmalarında hedef alınan en son üst düzey yönetici konumuna düştü.

Bazı finans Uzmanları, Xi'nin bu hamlelerini, 61 trilyon dolarlık Çin finans sektöründeki yolsuzluğun kökünü kazımaya yönelik daha geniş çaplı kampanyasının bir parçası olarak yorumluyor.

Fakat burada farklı bir pencereden bakmak meseleyi daha iyi anlaşılır hale getireceğinden eminim.

Sözde “yolsuzlukla mücadele” kavramı, ÇKP lideri ve Çin devlet Başkanı Xi Jinping'in

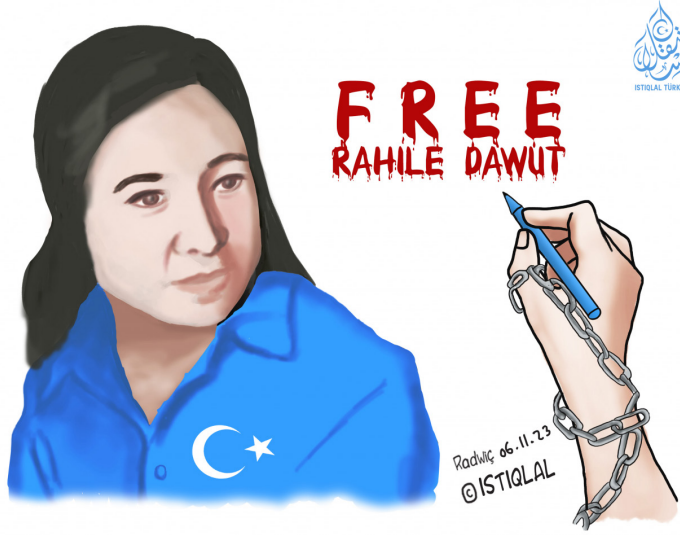
on yıllık saltanatı sırasında daha çok öne çıkıyor. Görünüşe göre “yolsuzluk” “Rüşvet” veya “Disiplin” gibi suçlamalar nedeniyle bir düzineden fazla üst düzey yetkili cezalanarak, bütün siyasi haklarından mahrum ediliyor.

Aslında bütün bu numaraların arkasında ÇKP'nin içerisindeki iç çatışmalar ve güç kavgası yatıyor. Yani Xi Jinping'in oluşturduğu dikta rejime karşı gelen kim var kim yok temizleniyor.

Çin siyasetinde “yolsuzluğa karşı mücadele” kavramının şifresi ise, aslında “temizlik” sözcüğüyle eş anlama gelir. ÇKP rejiminde “yolsuzluk”, “rüşvet” konusu, olağan ve gelenek haline gelmiş durumdur. Sadece kalemi kırılan yetkilinin, cezalandırılması söz konusuysa, soruşturma bu kategoride yürütülerek, o kişinin bütün mal varlığına el konarak yaşayamaz hale getirir. Hem, Çin'de iş yapabilmeyen altın kuralı, “rüşvet” olduğunu bilmeyen yok olsa gerek.

Yani kısacası, Xi Jinping'in bu bahaneyi tehlikeli gördüğü kişileri cezalandırmak için kullandığı aşikar! Hatırlayın... Milyonlarca Uygur'un kanına giren ve Çin'in 2013-2023 yıllarında Başbakanı olan Li Kıçiang'ı (68) geçen ayın sonu, Pekin'de tatildeyken güya “kalp krizinden öldü.” Dendi.

Buda yalan olabilir! Li'nin, Xi'ye karşı Kongredeki ağırlığı, birilerini rahatsız etmiş olamaz mı?

Çin rejimi, Doğu Türkistan'daki sistematik soykırım politikası kapsamında aralarında müebbet hapis cezasına çarptırılan Prof. Dr. Rahile Davut'un da bulunduğu binlerce Uygur akademisyeni cezaevlerinde ve Toplama kamplarında hapsediyor.

Çin, Doğu Türkistan'daki soykırımı örtbas etmek için sahte propagandalarına büyük çaba harcıyor!

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

Doğu Türkistan'da neler oluyor?

Doğu Türkistan'la ilgili haberlerin hangisi gerçek, hangisi gerçek değil?... Dergimiz, güvenilir haber kaynakları ve yaşıyan tanıkların beyanlarıyla, Çin rejiminin insanlığa karşı suçlarını ve bu suçlarını örtbas etmek için servis ettiği gerçeğdışı bilgi ve haberleri ifşa etmeyi, ayrıca günümüzde Doğu Türkistan halkının maruz kaldığı insanlık dışı zulümleri dünya kamuoyuna sunmayı hedefler.

Genel Yayın Yönetmeni **Abdulvaris ABDULHALİK**

Grafik Tasarım **Seyfettin TARİM**

Editör **Muhammed Ali ATAYURT**
Abdulvaris ABDULHALİK

Yayın Kurulu **Doğu Türkistan Basın ve Medya Derneği**

Yayın Türü **Aylık Yayın**

Yazışma Adresi **Kartaltepe Mah. Geçit Sok. No: 6 Dük 2**
Sefaköy K.çekmece İSTANBUL

info@turkistanmedia.com www.turkistanpress.com www.istiqlalmedia.com

+90 212 540 31 15 +90 553 895 19 33 +90 541 797 77 00